

Nefndasvið Alþingis
Iðnaðarnefnd
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík, 20. nóvember 2009

Efni: Frumvarp til laga um stuðning við nýsköpunarfyrirtæki, 82. Mál og frv. til laga um breyting á lögum, nr. 90/2003, um tekjuskatt, 81. mál,

Efnahags- og skattanefnd Alþingis hefur sent neðangreindum aðilum til umsagnar frv. til laga um breyting á lögum, nr. 90/2003, **um tekjuskatt, 81. mál** og frv. til laga **um stuðning við nýsköpunarfyrirtæki, 82. mál.**

Samtök iðnaðarins (SI), Samtök sprotafyrirtækja (SSP), Samtök upplýsingatæknifyrirtækja (SUT), Samtök íslenskra líftæknifyrirtækja (SÍL), Samtök leikjafyrirtækja (IGI) og Hátækni- og sprotavettvangur (HSV) hafa fjallað um frumvarpsdrög til laga um stuðning við nýsköpunarfyrirtæki og tilheyrandi frumvarpsdrög til laga um breytingar á lögum nr. 90/2003, um tekjuskatt með síðari breytingum (þingmál 81 og 82).

Almennt séð lýsa framangreindir aðilar yfir mikilli ánægju með frumvarpsdrögin sem koma til móts við mikilvægar óskir nýsköpunarfyrirtækja um bætt starfsumhverfi, sérstaklega sem snúa að fjármögnun þróunarstarfs og uppbyggingu sprotafyrirtækja.

Lagðar eru þó til eftirfarandi breytingar á frumvarpi til laga um stuðning við nýsköpunarfyrirtæki áður en það verður að lögum(mál 82) :

1. **5.gr. (2. tölulið):** Að viðmiðunarmörk í verði lækkuð í 5 milljónir kr. (eða allt niður í eitt ársverk) **Rök:** 20 milljón kr. lágmark er hátt fyrir lítil og ung sprotafyrirtæki, sem auðveldlega gætu verið með áhugaverð þróunarverkefni í gangi sem væru á stærðargráðunni 5-20 milljónir kr. HSV telur ástæðulaust að útiloka slík verkefni og fær ekki séð að lækkun á þessu viðmiði valdi ríkissjóði skaða. Þvert á móti eykur það greiðsluflæði til ríkissjóðs að sem flest verkefni geti farið af stað á þeim grunni sem kveðið er á um í þessum lögum.

2. **8. gr. (1. setning) :** Verði svohljóðandi: Rannís skal, svo fljótt sem verða má innan tveggja mánaða... **Rök:** mikilvægt er að umsóknir gangi eins hratt fyrir sig og kostur er í sívinnslukerfi. Verkefnahugmyndir í fyrirtækjum spretta upp með litlum fyrirvara og oft skiptir máli að geta komið þeim í framkvæmd sem fyrst. Framangreint matsferli er einfalt og ætti ekki að þurfa langan tíma. Í Noregi hefur verið miðað við að afgreiða umsóknir á 2. vikum. Setja mætti nánari reglur um tímaramma í reglugerð ráðherra skv. 15. gr.

3. **10. gr. (1. mgr.) :** Hlutfall af kostnaði vegna rannsóknar- og þróunarverkefna sem frádráttarbært er frá álögðum tekjuskatti hækki úr 15 hundraðshlutum í 20%. **Rök:** Hér væri miðað við sama lágmarks hlutfall og í Noregi og öðrum löndum sem við berum okkur saman við, en sum þeirra bjóða jafnvel enn hærra endurgreiðsluhlutfall. Ísland er í samkeppni við þessi lönd um að laða til sín, halda í og byggja upp nýsköpunarfyrirtæki. Með því að bjóða lakari kjör

en lágmarkshlutfall í samkeppnislöndunum, er í raun enn til staðar verulegur hvati að flytja fyrirtækin úr landi (og þannig unnið gegn anda frumvarpsins). Mikilvægt er að íslensk fyrirtæki njóti sambærilegra og ekki rýrari starfsskilyrða en fyrirtæki í þessum löndum.

4. HSV bendir á að efla þarf starfsemi og innri ferla til að taka við þeim verkefnum sem kveðið er á um. Rannís hefur umfangsmiklum verkefnum að sinna varðandi umsóknir til Tækniþróunarsjóðs og Rannsóknasjóðs sem skapa mikla álagspunkta á vissum tímum árs. Þetta gæti tafið framkvæmd vottunarferla í þessum lögum. Í þessu sambandi þarf einnig að huga að aðgengi fjárfesta að lykilupplýsingum um fyrirtækin sem fjárfesta má í. Hér þarf að leggja áherslu á einfaldar en réttar upplýsingar um þau atriði sem mestu máli skipta um uppbyggingu og þróun fyrirtækisins í tölum og verkefnum, en ekki flóknar upplýsingar sem erfitt er að sannreyna.

5. Heimildin gildi líka fyrir fjárfestingar í sjóðum sem sérhæfa sig í fjárfestingum í nýsköpunarfyrirtækjum

Útvíkka þyrfti heimildina til fjárfestinga í sjóðum sem sérhæfa sig eingöngu í hlutafjárkaupum í þeim fyrirtækjum sem um er að ræða í grein 6. **Rök:** Hér væri komið til móts við þarfir þeirra sem vilja taka þátt í uppbyggingu nýsköpunarfyrirtækja, en vilja dreifa áhættu sinni milli fyrirtækja og treysta á umsjón fagaðila með fjárfestingum sínum. Það er öruggara fyrir einstaklinga og áhættuminna að fjárfesta í sjóðum frekar en í fyrirtækjunum beint.

Þetta er viðbótarheimild, en eftir sem áður yrði sú leið opin fyrir þá sem það kjósa frekar að fjárfesta beint í fyrirtækjunum án milligöngu annarra. Eins er mikilvægt að benda á að fjárfesting í slíkum sjóðum njóti skattafláttar, svo lengi sem sjóðurinn fjárfestir eingöngu í fyrirtækjum sem hafa hlotið viðurkenningu sem nýsköpunarfyrirtæki. Það er til að tryggja það að sjóðurinn verði ekki með einhverja takmarkaða fjárfestingu sína í slíkum félögum, heldur eingöngu.

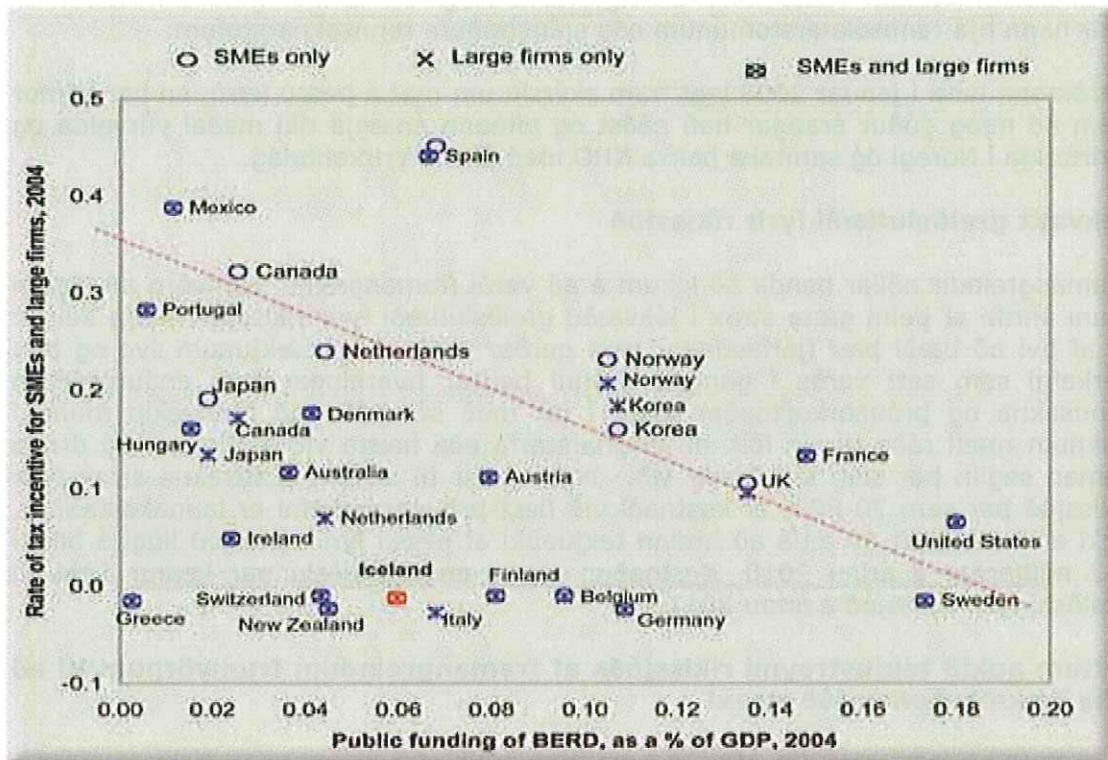
Lagðar eru til eftirfarandi breytingar á frumvarpi til laga um breyting á lögum nr. 90/2003, um tekjuskatt með síðari breytingum(mál 81):

2. gr. (2. málsgrein): Að viðmiðunarmörk hækki úr 300 þúsundum í 2,5 milljónir hjá einstaklingi og 5 milljónir hjá hjónum. **Rök:** Að mati SI, SSP, SUT, SÍL, IGI og HSV eru 300 þúsund krónur á ári allt of lág upphæð. Einnig telur vettvangurinn mikilvægt að heimildin nýtist frumkvöðlum og starfsmönnum nýsköpunarfyrirtækja sem vilja fá hluta launa greiddan á formi hlutabréfa í viðkomandi fyrirtæki en hlutur í verðmætaaukningu fyrirtækis er oft það eina sem nýsköpunarfyrirtæki hafa að bjóða í samkeppni við rótgróin og stærri fyrirtæki um hæft starfsfólk.

Tillaga til vara: Að viðmiðunarmörk hækki úr 300 þúsundum í 1,0 milljónir hjá einstaklingi og 2 milljónir hjá hjónum en auk þess sé umræddum fyrirtækjum heimilt að nýta þessa heimild til að greiða starfsmönnum sínum laun í formi hlutabréfa sem nemur allt að 1,5 milljón á ári með frestun skattlagningar þar til að viðkomandi bréf eru seld.

Greinargerð:

Í úttekt OECD á íslenska nýsköpunarkerfinu sem gerð var árið 2005, kemur fram að framlög til rannsóknna- og þróunarstarfs í fyrirtækjum er hlutfallslega lægra hér á landi, en hjá öðrum OECD-löndum. Af myndinni má m.a. lesa að opinber framlög til rannsóknna- og þróunarstarfs í Bandaríkjunum og Svíþjóð eru þreföld samanborið við Ísland. Annars staðar, t.d. á Spáni, í Mexíkó, Kanada, Portúgal, Hollandi, Japan og Noregi, hefur verið lögð rík áhersla á fjárhagslega hvata í tengslum við skattkerfið. Ísland er eitt fárra OECD landa þar sem slíkar leiðir hafa ekki verið farnar.

Medfylgjandi mynd, frá OECD ber saman annars vegar (láréttur ás) opinbera fjármögnun á r&þ starfsemi fyrirtækja (BERD=Business Enterprises Research and Development) sem hlutfall af þjóðarframleiðslu en hins vegar (lóðréttur ás) framlög í formi ýmiss konar skattalegra hvata til að efla þróunarstarf annars vegar í litlum (merkt með hring) en hins vegar stærri fyrirtækjum (merkt með

Á myndinni kemur fram að ef dregin er skálína, sem sýnir þær þjóðir, sem best gera í þessum efnum, þá eru Íslendingar langt neðan við þessa línu ásamt Grikkjum, Svisslendingum og Nýsjálandum.

Góð reynsla Norðmanna af endurgreiðslu rannsóknna- og þróunarkostnaðar fyrirtækja

Meðal þeirra þjóða sem farið hafa þessa leið eru Norðmenn. Árið 2002 var skattalögum í Noregi breytt þannig að lögaðilar, sem stunda rannsóknna- og þróunarstarf, fengu heimild til viðbótarfrádráttar frá tekjuskattsstofni, allt að 20%, að uppfylltum tilteknum skilyrðum. Rannsóknarráð Noregs (Norges forskningsraad) og Nýsköpunarmiðstöð Noregs (Innovasjon Norge) var falið að meta hvort viðkomandi starfsemi væri frádráttarbær (Lov av 26. mars 1999 nr.14 om skatt av formue og inntekt). Framangreint frumvarp (mál 82) tekur mið af norsku lögunum.

Lögð er áhersla á þeir sem njóti þessara heimilda stundi vel skilgreind og afmörkuð rannsókn- og þróunarverkefni með skýrum markmiðum um árangur. Tilgangur þeirra á að vera að skapa nýja hagnýta þekkingu eða tækni sem nýtist við þróun nýrra afurða, þjónustu eða vinnuaðferða.

Norðmenn hafa farið þá leið að fela Rannsóknarráði sínu (NFR) að meta hvort verkefnið uppfylla skilgreiningu skattayfirvalda og jafnframt að meta hvort framtaldir kostnaðarliðir teljist viðurkenndur rannsókn- og þróunarkostnaður. Þessi leið var valin vegna þeirrar sérþekkingar og reynslu sem Rannsóknarráðið býr yfir við mat á umsóknum í samkeppnissjóði þess.

Ekki er gerður greinarmunur á kostnaði við rannsókn- og þróunarvinnu sem unnin er af starfsmönnum viðkomandi skattgreiðanda og rannsóknarvinnu sem unnin er fyrir hann hjá rannsóknarstofnunum eða sjálfstæðum rannsóknarstofum.

Norðmenn hafa í janúar 2008 lagt fram skýrslu um mat á þessu kerfi, en þar kemur fram að mjög góður árangur hafi náðst og almenn ánægja ríki meðal yfirvalda og fyrirtækja í Noregi og samtaka þeirra NHO með þetta fyrirkomulag.

Jákvætt greiðsluflæði fyrir ríkissjóð

Framangreindir aðilar benda að lokum á að verði framangreind frumvörp að lögum muni áhrifa af þeim gæta strax í jákvæðu greiðsluflæði fyrir ríkissjóð. Þetta kemur til af því að bæði þær fjárfestingar sem gerðar verða í fyrirtækjunum svo og þau verkefni sem sett verða í gang á grunni þeirrar hvatningar sem endurgreiðsla rannsókna og þróunarkostnaðar hefur í för með sér þýðir að fyrirtækin munu í auknum mæli ráða til sín fólk til þróunarstarfa eða hætta við áform um að draga saman seglin þar sem svo horfir við. Þetta leiðir til aukinn skatttekna strax fyrir ríkissjóð þar sem 70-80% af kostnaði við flest þróunarverkefni er launakostnaður. Ekki er óraunhæft að ætla að hreinn tekjuauki af þessu fyrir ríkissjóð liggja á bilinu 1-2 milljarðar á árinu 2010. Kostnaður vegna endurgreiðslunnar kemur fyrst til greiðslu fyrir ríkissjóð á árinu 2011.

Nýtum aukið tekjustreymi ríkissjóðs af framangreindum frumvörpum til að efla Tækniþróunarsjóð strax!

Lagt er til að nota strax 50-75% af þeim tekjuauka sem næst vegna framangreindra frumvarpa til að efla Tækniþróunarsjóð þannig að sjóðurinn hafi 1,2-2,0 milljarða króna til ráðstöfunar á árinu 2010. Slík ráðstöfun skilar sér einnig aftur fljótt í auknum tekjum til ríkissjóðs í formi aukinna skatttekna auk þess að spara veruleg útgjöld í atvinnutryggingasjóð.

Mikilvægi Tækniþróunarsjóðs við uppbyggingu hátækniinaðnaðar á Íslandi hefur aldrei verið meira en einmitt nú eftir hrun fjármálakerfisins með afleiðingum fyrir íslenskt atvinnulíf sem eru án fordæmis. Brýna nauðsyn ber því nú til að efla verðmætasköpun og skapa ný störf eins hratt og hægt er. Þar getur Tækniþróunarsjóður gegnt lykilhlutverki.

Stuðningur við uppbyggingu markaðsstarfs á erlendum mörkuðum skiptir einnig sköpum til að tryggja arðsemi fjárfestinga í þróunarstarfi hátækni- og sprotafyrirtækja.

Á árinu 2009 voru teknir upp nýjar tegundir styrkja hjá Tækniþróunarsjóði, svonefndir Brúarstyrkir sem hugsaðir voru til þess að efla uppbyggingu innviða fyrirtækjanna auk stuðnings við markaðssókn á erlenda markaði. Mikil ánægja var meðal hátækni- og sprotafyrirtækja með þessa nýju styrki, ekki síst þeirra sem standa í markaðssetningu tæknilausna erlendis. Mörg þessara fyrirtækja hafa náð

góðri fótfestu á heimamarkaði og náð að byggja upp góða veltu þar, en eru að hefja sókn á erlenda markaði. Þó lækkun á gengi íslensku krónunnar í kjölfar hrunsins hafi vissulega styrkt samkeppnisstöðu þeirra fyrirtækja sem stunda útflutning þá hefur markaðskostnaður erlendis aukist að sama skapi. Ofan á þetta bætist að fyrirtækin þurfa að yfirvinna laskaða ímynd og aukna tortryggni í garð íslensks atvinnulífs.

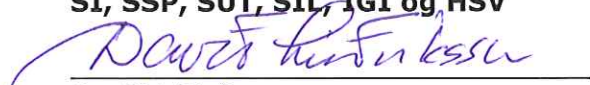
Á undanförunum árum hefur verið unnið að talsverðum áherslubreytingum á forgangsriðun við val verkefna hjá Tækniþróunarsjóði með verðmætasköpun, nýnæmi og líkur á árangri að leiðarljósi. Þegar horft er til árangurs er enginn annar mælikvarði skýrari en sú velta og störf sem skapast hafa í íslenskum hátækniiðnaði á undanförunum árum. Á tiltölulega fáum árum hefur tekist að byggja upp hér á landi stór og öflug hátæknifyrirtæki sem eru í fremstu röð á sínum sviðum í heiminum. Á sama tíma hefur einnig sprottið upp fjölbreytt flóra lítilla og meðalstórra sprotafyrirtækja sem eiga bjarta framtíð fyrir sér fá þau rétt starfsskilyrði og aðhlyningu á uppvaxtartíma sínum.

Það er ljóst að Tækniþróunarsjóði hefur verið ætlað aukið hlutverk af stjórnvöldum á undanförunum árum og nýjum greinum, t.d. í skapandi iðnaði, hönnun og ferðapjónustu hefur verið beint í hann. Þá hefur sjóðnum verið ætlað aukið hlutverk í stuðningi við uppbyggingarstarf fyrirtækjanna m.a. í formi nýrra styrktegunda á borð við frumherjastyrki, brúarstyrki og öndvegisstyrki sem styrkja annarskonar verkefni en hinir hefðbundnu verkefnastyrkir, m.a. við uppbyggingu innviða og sókn á erlenda markaði. Þetta er allt af hinu góða og svarar kalli tímans og þörfum í atvinnulífinu. Vandinn er hins vegar sá að þessum auknu hlutverkum og áherslum hefur ekki fylgt fjármagn í neinu samræmi við aukinn umsóknþunga.

Til að laga sig að þessum aðstæðum hefur stjórn sjóðsins reynt að skerpa línur og kröfur um upplýsingar í umsóknargögnum. Gerð er krafa um að umsækjendur skili umsókn í formi viðskiptaáætlunar þannig að fagrað sem metur umsóknir geti betur greint væntingar um verðmætasköpun, nýnæmi og árangurslíkur út frá því hvernig umsækjendur hyggjast standa að verki. Þetta hefur m.a. skilað sér í stórbættum gæðum umsókna og betri samfellu milli verkefna Tækniþróunarsjóðs og þeirra verkefna sem fagfjárfestar horfa til í fjárfestingum sínum.

Hins vegar hefur aukinn umsóknþungi minnkað árangurshlutfall umsækjenda mikið og fjöldi þeirra umsókna sem sjóðurinn verður að hafna hefur margfaldast. Eins og gefur að skilja leiðir þetta til stigvaxandi gremju og óánægju þeirra sem lagt hafa mikla vinnu og fyrirhöfn í gerð umsókna. Þarna fara stórfelld tækifæri til spillis sem nýta mætti til að skapa verðmæt störf í stað þess að greiða fólk atvinnuleysisbætur sem engum verðmætum skila.

Virðingarfyllt
SI, SSP, SUT, SÍL, IGI og HSV

Davíð Lúdvíksson
Forstöðumaður stefnumótunar og nýsköpunar

